

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**M. Ioannis Mensingi Theologi de Ecclesiæ Christi
sacerdotio, Libri duo**

Mensing, Johannes

[Coloniae], 1532

VD16 M 4656

F. Iohannes Host A Romberch Kyrspen[is] sacri pr[æ]dicatorum ordinis
p[ro]fessor Theologus, Ioha[nnes] Host ab Oneckynck Ludenscheden[is]
bona[rum] artiu[m] professori, suo fratrueli germano ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-30281

F. IOHAN.

NES HOST A ROMBERCH

Kyrspen. sacri prædicatorum ordinis p
fessor Theologus, Iohā. Host ab
Oneckynck Ludenscheden .
bonarū artiū professori, suo
fratrueli germano cha
rissimo. S. D.

Quoniam male te habet, germane dulcissi-
me tam atrociter a quibusdam in Christi
sacerdotes inuehi: qui eos mirum inmo-
dū conuitijs & probris insectantes, mul-
tis cōtumelijs afficiunt: q̄ & ferme sacerdotium
prorsus tollere conantur. Et tu interim e diuerso
his sacris initiari cupiens, sententiam meam de di-
gnitate & officio sacrosancti Sacerdotij præsto-
laris: & num meo consilio hoc præclarum munus
sub hoc ferreo seculo suscipere debeas. Licet autē
de hac re satis abunde passim ab orthodoxis disse-
rat, nihil tñ grauabor pro mediocritate ingenioli
mei p̄paucula obiſ tāgere, q̄ busternas me uoluis
se petitiōi tuæ morē gerere. Hic aut Aristotelem
philosophorū facile principē noueris tñ cuiusque
rei naturam satis explicatam censuisse, quando il-
lius essentiā, uirtutē, & operationē, ex obstrusis re-
ceptaculis in propatulū pdidisset. Quē imitatus
primū de origine & institutiōe sacerdotij disserā,
atq̄ deinde q̄nam eius sint functiones & officia.
Et

Et postremo, quis digne his sacris iniciari queat:
Et quantam corporis simul et animæ hæc dignitas
exigat mundiciam, et sanctimoniam. Porro ipm
non humana aliqua creatura instituit, sed Chrus
benedictus, primus omnium in noua lege et sum-
mus sacerdos. Qui pro nostra redemptione carnē
indutus humanam, ipsum in propria persona com-
probauit. Sui corporis et sanguinis sacramentū in-
stituens, quod discipulis in ultima cœna sumen-
dum porrexit, et nihilominus postera die in ara
crucis semetipsum patri obtulit pro mundi libera-
tione, hostiam sanctam ī odorem suauitatis. Hic
igitur sacerdos existens in æternum secundum or-
dinem Melchisedech; suos apostolos et discipulos
in huius mysterij dispensatores consecrauit; qua-
tenus post se relinqueret in terris qui corporis et
sanguinis sui sacramenta pro fidelium necessita-
te in dominicæ passionis memoriam consecrarēt,
sumerent ipsi atq; cæteris quoq; communicarēt.
Post Christum itaq; incepit hic ordo sacerdo-
talis in Petro apostolorum principe, cui et pontifi-
catus dignitatem contulit primariam: nempe quē
ascendens ad patrem reliquit uicarium in terris.
Verum huius sacri ordinis plurimæ p̄cesserant fi-
guræ typicæ in omni lege. Porro mox ab origi-
ne mundi cum ipsa religione sacerdotium quoq;
proculdubio cœpit. In aprico siquidem est, sub
qualibet lege hanc hominibus fuisse opinionem,
q̄ sit unus aliquis rerum omnium opifex et plas-
mator, qui cuncta constituerit in esse. Porro quū
nihil semetipsum producere potuerit (ut omnibus
ethnicis etiā persuasum habetur) et pulcherrimus
rerum ordo corpore etiam cernatur oculis, ab
ipsa

Vnus deus
omniū cre-
ator.

ipsa pulchritudine & decoro creaturarum diuina
ri licebit unum aliquem esse, cuius virtute omnia
condita sint, & prudentia gubernentur. Huncque
ut omnium potentissimum, ita quoque & sapien-
tissimum & prudentissimum nemo inficiabitur,
qui a communi sensu non tam abhorrescat, quatenus
dicat in insipientia cordis sui non esse deum: quod
omnium stolidissimum foret, quandoquidem diui-
nus ille philosophus Paulus gentium Doctor ita
Romanis testetur: Inuisibilia dei a creatura mun-
di per ea quae facta sunt, intellecta conspiciuntur.
Et Stagiritis ille Aristoteles (Ethnicorum, quos
philosophos appellant, facile princeps) ductu rati-
onis identidem statuere molitur, conuincit, & a-
struit: cuius uarias ad hoc rationes prudens in pre-
sentiarum missas facio, ne Laconismi praestituti ex-
cedam limites. An huiusmodi autem ipsius per-
suasionem persimiles ut apud cordatos Theologos
passim saepe, ita etiam postremo apud Paulum
Cortesium libro primo suarum sententiarum, plu-
res in unum collectas offendes: ut interim omit-
tam quae bea. Aurelius August. ultimo de trinita-
te cap. iij. habet. Et Lactantius Firmianus in lib.
de falsa religione: ubi asserit omnibus posse con-
stare ex ipsa rerum magnitudine, motu, dispositio-
ne, constantia, utilitate, pulchritudine, & compa-
ratione, diuinam aliquam esse providentiam: qua
haec omnia instituta sint & gubernentur. Necess-
sum quippe est rerum omnium quae sese neutiquam
efficere poterant, originem aliquam, causam, &
principium esse productiuum, a quo profisciscant.
Quod autem hunc rerum conditorem cultu qu-
piam peculiari uenerantur creaturae, rationi con-
sentaneu

Psal. liij.

Roma. i

Aristoteles

Ex creatu-
ris cogno-
scit esse deus

Deus cultu
latriguene-
randus

h sentaneu

sentaneum erat. Nam hoc homini natura indicū
 est, ut religiosum existat animal. Hinc ueterū hi-
 storiarū tradunt, apud omnes gentes & nationes mi-
 nisterium fuisse hominum, qui deis sacrificia &
 oblationes exhiberent: quos sacerdotes uocau-
 runt. Vt & nominis ratio græce simul atq; latine
 sacrum quoddam etiam in ipsa uoce præterderet.
 Sacerdos quippe (græce hiereus dictus) est is qui
 deo dicatus est ad sacrificia faciēda. Cuiusmodi
 in omni statu & lege ab hominibus deo absoluta
 legimus. Porro ante præscriptam legem sola rati-
 one & instinctu naturæ fiebat, quatenus homines
 oblationes, sacrificia, & decimationes exoluerēt,
 cultu patriæ suam cōditorem ueneraturi; ut sacris
 literis proditum est. Nam & Adami protoplasti
 nostri proles legimus in sacra Geneseos historia
 deo obtulisse munera: quorum dominus tamē ani-
 mos, unde proficiscerentur potius respexit, q̄ ea q̄
 sibi offerebantur. Sic Noa filiosq; eius, posteaq;
 arcam post diluuiū exiissent, asserit Moyses
 domini ppheta sacrificasse deo. Et Melchisedech
 quoq; summi dei sacerdos fuit, qui a Iudæis Sem
 filius Noe fuisse putatur, ad sacrificandum deo cō-
 stituserat. Insuper in eodem libro legitur, q̄ Iacob
 etiam ubi per somnium uidisset dominum, mane
 surgens erexit lapidem in titulum, fundensq; oleū
 desuper, uotum uouit domino: Quæ & eius gene-
 ris plurima legimus testimonia, quibus compro-
 batur in lege naturæ homines uerum deum agno-
 uisse, eiq; cultum præbuisse diuinum. Insuper ne-
 mo inficiabitur uarios in lege Moyse fuisse ritus
 & cæremonias sacrificiorum, oblationum, atque
 holocaustorum: quibus deum colerent, totus quip-
 pe

Sacerdotiū
 oibus gēti-
 bus cōc.

Gene. iij.

Gene. ix

Gene. ix

Gen. xiiij.

Gen. xxvij.

Sacrificiū
 uariū ritus
 in lege Mo-
 si.

pe Leuiticus, & Numerorū liber his plenus est, &
 huiusmodi nobis sub oculos depingit luculenter-
 que ostendit: ut nihil clarius conspici possit. Diuina
 namq; illa lex sua habuit sacra: sacerdotes quoq;
 ac Leuitas qui talia dispensarent. Et hoc uetusty-
 picumq; sacerdotium dominus instituit per Moy-
 sem: nempe qui iussu dei germanum suum Aaro-
 nem cum prolibus eius huic ministerio deputa-
 uit, ne passim a prophanis sacra tractarentur. Ve-
 rum interim suggerente Satana apud quosdā ua-
 na incepit esse religio: nempe eos homines, quibus
 obscuratum est insipiens cor eorum, ut a uero o-
 ptimo maximoq; deo turpiter aberrantes, decli-
 narent in uanitates superuacue, quatenus novos
 sibi constituerent deos. De quibus propheta conte-
 status est dicens: Omnes dñi gentium dæmonia.
 Porro unusquisq; pro suo arbitratu delegit quem
 malisset deum, eidemq; sua ponebat thura. Hic
 profecto actum est, ut quemadmodum uana apud
 illius seculi homines erat religio: ita quoq; uani
 constituerentur sacrificuli. Atqui tum ferme oēs
 tantis detinebantur erroribus, ut per pauci unum
 uerum agnoscerent deum. Porro non modo rude
 & indoctum uulgus hoc morbo laborabat, sed &
 insigniores & philosophorum etiā antesignanos
 illa tum pestis inuaserat, ut pene omnes hic tur-
 piter hallucinati fuissent. Si quippe priscorum cre-
 dimus historis, certissima hæc nobis fides erit. Nā
 Anaximenes aerem dixit esse deum, Parmenides
 circulum. Pythagoras animam cōmeantem na-
 turæ uniuersæ infusam, Xenophon & Plato Solē,
 Zenon æthera, Cleantes quoq; solem, Chrysipp⁹
 autem atq; Academici mundum, Epicurus uero
 h ij a hominib;

Exo. xxviii

Idololatriæ
initium.

Romano.

Ephe. iiii

Psal. xx

Psal. xc

De uanitate
deorum

Errores phi-
losophorum
de deo.

athomorum quendam nexum: & huius sententiæ
quantumuis erroneæ Democritus ipse subscripsit
Deficeret me hercle tempus, si totam deorum co-
hortem philosophis diuersa opinione percelestem
in hunc catalogum referre studuero. De quibus &
poetæ plurima fabulantur. Et Iohannes Bocatius
de Certaldo uir utiq; eruditus de Genealogia de-
orum quatuordecim conscripsit libros non contē-
nendę authoritatis: ex quibus hic gentilium error
uarius deprehendi potest. Tantis insuper talisque
erat totius Aegypti error insanus, ut uilissima et-
iam quæq; animalium pro deis colerent & uenē-
rarentur quemadmodum postea scribit: Quis ne-
scit Voluse Bitynice qualia demens Aegyptus
portenta colit, crocodilon adorat. Quæ multa ibi
dem prosequitur de illorum erroribus. Atqui nos
ad alia properemus. Interim nemo inficiabitur
Ethnicos ipsos deis suis, uanissimo licet ritu, sacra
semper impendisse. Et id quidem non a quolibet
passim plebeio actitatum nouimus. Porro erat il-
lis amplissimum genus sacerdotum, per quos huius
scemodi fienda dūtaxat censuerunt. Hinc legim⁹
Aegyptijs suos fuisse Dynastas philosophos, &
rerum scrutatores: quorum ordinem, multo uenē-
rabantur honore in hoc ipso Indorū sniam potis-
simū seruantes. Et ut historiæ produnt ac celeberr-
mi quidam authores, illi continuo in templo ser-
uiebant, inedia ac multa abstinentia sese castigā-
tes, quo paratiores diuinis censerentur. Licet &
alij quidam inibi essent (quos Sarabitas uocant) q^u
dolis & fraudibus homines fallebant: quatenus
sibi crumenas infarcirent, unde ipsi tandem lauti
uis uiuerent, ac mittamus illos, quorū (proh dolor)
iii

Iuuenalis
Satyra. xv.

Dynasta

Sarabita

In nostris sacerdotibus per similes non paucos offendimus, quorum deus uenter est. Hi siquidem tam tam gerunt carnis suæ curam, ut interim non cogitent se dei ministros esse constitutos, ut qui pro salute propria & aliorum deo sacrificare debeant. Neque etiam obscurum est Indis peculiare quoddam fuisse sacerdotium, nempe qui suos sacrificulos habeant, quos uel Gymnosophistas, uel Brachmanos appellarent: ut bea. Hieronymus lib. ij. contra Iouinianum testatur. Sic Galli suos Dryidas habere, sacerdotes quippe seu magos dignabantur hoc nomine quorum religio, ut Suet. testatur, diræ immanitatis erat; quam Claudius Imperator quæntus propterea penitus aboleuit.

Philip. iij.

Hierony.

Perse uero habebant sacerdotes, quos ab arte magica apud eos primum adinuenta magos nuncuparunt. Et si id genus in diuersis nationibus sacrificulorum contempserimus cum suis sacrificiis, ut uere spernendus est inanum deorum cultus, quis tum hic Romanorum uesaniam commendabit? Illis equidem magna sacrificulorum copia idolis thura ponentium erat, quibus et peculiaria indiderunt nomina, ut uel flamines uel protoflamines appellarent: prout uana illorum genera erant, habebant namque flamines (ut historiae produnt) Diales, Martiales, Quirinales, Salios, Pontifices maximos, Pontifices minores, Reges sacrorum sacrificulos & gallos, qui Cybele deæ uxori Saturni sacra faciebant, primitus in Phrygia instituta. Hic Oenomaus in libro de oraculorum falsitate asserit triginta milia deorum esse habita in orbe terrarum. Et si id Tertulliano credas in Apologetico contra Gentes, M. Varro recensuit trecentos Ioues: ut interim

Sacerdotes Romanorum uarij.

Tertullia.

h ij hic

hic transeam plurimos diuersæ nomenclaturæ deos diuersis gentibus fuisse ueneratos. Quod ob id refero, ut intelligas eos omnes numerosam habuisse ministrorum turbam: que cunctis propter sacrum ministerium honoratior haberetur.

Sacerdotes
quales esse
debeant in
Aristotelis
Politi. vi.
Politi. vii.

Cui alludit ethnicus ille Stragiritæ Aristoteles: qui autumabat in quavis ciuitate necessario quosdam fore, qui curam deorum gererent, uti se xto Politicorum asserit. Atqui hosce noluit esse gregarios quosque de plebe. Sed cuiusmodi legale sacerdotium esse deberet, in septimo tandem libro statuit sub his uerbis: Reliquum est ex his qui supra memorati sunt genus sacerdotum, quorum institutio manifesta est. Neque enim agricola, neque artifex, neque uiliū exercitiorum quispiam sacerdos est deputandus: honos enim dijs est a ciuibus impendendus. Sed cum distincti sint ciues in eos qui arma tenent, & in eos qui consultant: & decens sit dijs cultum exhibere & rem quiete suscipere: eos qui pro tempore in his laborauerunt ac defessi sunt, his utique est sacrorum cura demandanda. Hec ille.

Ex quibus saltem hoc colliges, Sacerdotium non esse rem nouam, & quod nedum a fidelibus, sed etiam ab ipsis ethnicis, in magno precio habita sit.

Atqui si uanos mittamus deos cum sacrificiis suis, in utraque ueri dei Israel lege inuenimus quosdam deo peculiariter dicatos ad sacrificia opportune facienda: ne nostra religio careret ueri dei cultu. De quibus iam pauca tangam. Nemo quippe sacrarum literarum sciens inficiabitur, in omni statu naturæ lapsæ aliquos extitisse cultu ueri dei mancipatos.

Porro ante legem Moyse certa hominum determinatione

minatione erat sacerdotium quoddam apud dei cultores. Quod ipis primogenitis duntaxat obtigit. Sic namq; Melchisedech (secundum cuius ordinem dominus conseruator noster Christus dicitur sacerdos in æternum) in sacra Geneseos historia asseritur dei summi sacerdos. Qua (ut plerisq; placet) fuit Sem filius Noe. Hic ad Isaac ulque uixit. Noe autem omnes filij primogeniti exiuerunt pontifices. Sic patet in libro Geneseos sub hac lege fuisse sacerdotes etiam apud infideles. Nã. xlvij capite fit mentio de sacerdotibus Aegyptiorum, qui terram sibi a rege traditam non uendiderunt. Sacerdotium autem illius legis durabat usque ad Moysen & Aaronem, de quibus Propheta Psalmo. xcviij. inquit: Moyses & Aaron in sacerdotibus. Porro quemadmodum legimus in Exodo & Leuitico, deus præcepit Moysi, quatenus arcam & tabernaculum fabricaret secundum exemplar sibi in monte demonstratum, deditq; ei legem sacrificiorum, holocaustorum & oblationum. Atq; Aaron huiusmodi sacrificia, oblationes & holocausta obrulit tanquam sacerdos. Vnde hi duo de numero censentur sacerdotum ueteris legis. Porro Moyses quia consecrauit & ordinauit Aaronem germanum suum atq; filios eius iussu domini in sacerdotes, ut Exod. xxviij. & Leuitici octauo legitur. Vnde Aarõ, Pontifex factus est atque summus sacerdos, preces et hostias populi domino offerens: quemadmodum hoc officio functus legitur in eodem lib. cap. ix. Ille itaq; primus omnium factus est in lege sacerdos, & quidem summus. Nempe qui ante omnes in mandatis accepit dño uictimas offerre.

Hæc quippe prouincia tri
h iij bui

Sacerdotes
in lege natura.

S. Tho. 1. q. 9. c. iij.

Psal. cix

Gene. xliij.

Gene. xlvij

Exod. xxv.

xxvi. xxviij.

xxviij. &

xxix.

Leu. ij. vi. x.

xxiij.

bui Leuiticæ primitus demandata est, ut testat b. Paulus ad Hebræos, quoniam de alia tribu nullus a iari præsto erat: licet non cuncti quique in ea homines hoc munus receperint, ut sacer. Numerorum l. ber testatur, cap. viij. Sed Aaron & filij eius ac posterij in sortem domini, quatenus hoc sacerdotij ministerium obirent, delecti sunt. Ipse siquidem mundis templum reserauit clausitq; immundis, sacrificia obtulit & defectus corporalesq; immunditias expiauit.

Leuit. viij.

Rō legalis sacerdotij.

Cuius institutionis hanc pleriq; consignant rationem, q; ubi sub lege priori, quam naturalē uocant, adeo dementatum esset mortalium genus, ut multitudinem sibi deorum statuissent, quibus errores illius temporis sacrificarent, diuinisq; impenderent honores dæmonibus, deus optimus maximus hanc contumeliam, irreuerentiam & iniuriam summam haud ultra passurus, ex sua miseratione censuit homines in melius reformandos, ut a tenebris ignorantia ad lucem diuinæ scientiæ, & ab errore ad ueritatem reuocati, non iam dæmonibus sed deo uero sacrificarent. Hinc nouam de his rebus condidit legem, quam & inscriptis (ne ulla unquam obliuione deleretur) promulgauit noua instituens sacra, quibus & novos præficeret sacrificulos, ut in Leuitico & Numerorum libris aperta lectione cernitur. Hoc igitur sacerdotij munus etiam sub hac lege primogenitis duntaxat concreditum est, quatenus sacerdotes forent qui & ipsi benedictionem patris reciperent, suorumq; essent fratrum domini, quibus & omnium bonorum darentur primogenita. Hi profecto erant inter deum atq; populum mediatores orationibus

Leu. lxxxix
Nume. viij.
& alibi

Sacerdotij
legalis officium.

nibus

inibus suis, & sacrificijs quæ deo ex donarijs popu-
li obtulerunt. De eorundem autem ritu & officio
totus ferme liber Leuiticus scater: quæ superuaca-
neum fuerit hic recensere: quin potius tibi de his
rebus scrutandæ sunt scripturæ. Nam labia sacer-
dotis custodire debebunt scientiam, nempe, ex quæ-
rum ore lex requirenda sit. Verum illud ipsum sa-
cerdotium utiq; imperfectum erat, quemadmodum
& sacra quæ per huiusmodi sacrificulos dispensa-
bantur.

Malach. ij.

Nam sacramenta illa ueteris officinæ gratiâ
quidem figurabant, atqui nullam prorsus contule-
runt, ut catholica est orthodoxæ fidei assertio: imo
nec curabant uulnus quod ostenderunt. De hoc ta-
men uide doctores circa quartum Sententiarum,
Et S. Thomam ibidem distinctione prima & ali-
bi. Et illius legis antiquæ sacerdotes nec chara-
ctere insigniebantur, nec plena clauium potieban-
tur potestate. Nondum quippe uenerat qui uera
salubriaq; morbo adhiberet malagmata, & qui
haberet clauem Dauid pro suo libitu cunctis clau-
dens & aperiens, nemine ipsum impediante.

Sacerdotiū
legale erat
imperfectū.

Apoca. ij.

Hinc & in præsentiarum prudens hoc uetustū
sacerdotij genus relinquam. Non equidem institu-
ti mei est in præsentiarum tibi recensere quæ de
sacerdotum electione, institutione, ordinatione,
unctione, uestibus, indumentis, & officijs, sacra ha-
bet historia. Quæ luculenter offendes. Exo. xxvij.
ubi de ornamentis summi sacerdotis & filiorum
suorum differitur, Et xxxix. de consecratione sacer-
dotum, de oblatione, & obseruantia, eorum: Insu-
per Leuitici octauo & alibi. Multa quippe nimis
& Genesios. xiiij. cap. usq; ad Zachariam Iohan-

De ritu &
ceremoniæ
sacerdotij
ueteris.

Exo. xxvij.

Leuit. viij.

h v aia

Sacerdotij
euangelici
figuræ.

S. Tho. iij.
p. qu. xxij

De sacerdo
tio euāgei
co.

L.

Rom. 1.

Psal. cix

Psal. xiiij

Heb. vij

Gal. iij.

Non omnes stia, & digniores qui huiusmodi offerrent. Neque sacerdotes. enim fas erat diuinissima hæc nouæ legis sacra-
menta.

nis baptistæ patrem comperies de ritu & legibus sacerdotij illius umbratici, quod ueri sacerdotij a Christo incepti typum gessit. Tam legis naturalis quippe quæ Moisaicæ sacerdotiū, figurabat Christi sacerdotium, licet differenter. Porro si oblationem consideres, tum utique expressius per legis sacerdotium figurabatur quæ per illud Melchisedech, propter sanguinis effusionem. At qui contra quoad participationem & eius effectum in quo potissimum ipsius excellentia attenditur, secus est: nam tum magis per sacerdotium Melchisedech, ut noster Thomas Aquinas luculenter ostendit, cuius scripta tu ipse legito. Ego interim iam iam de euangelico sacerdotio tibi paucis perstringam, unde illius dignitatem perdisces. Cessante namque umbra conseruator noster Christus Iesus intemeratæ uirginis Mariæ filius, ex semine David secundum carnem natus, atque secundum ordinem Melchisedech primus summusque sacerdos in æternum, in noua lege est constitutus: nempe quem unxit deus præ confortibus suis oleo letitiæ, & in quem ueluti in caput & principem translatum est ueteris officinæ sacerdotium, teste b. Paulo ad Hebr. Vnde illud omnium dignissimum haud immerito censebitur, quod magis consummat salutem, cuiusmodi est illud Christi, quod in hoc ipso præstat Leuitico illi sacerdotio. Hoc quippe omnium oportunitissimum erat generique humano plurimum conducens, quod ubi uenisset plenitudo temporis, una cum lege transferrentur hostiæ & sacrificia illa umbratica ad lucis ueritatem: quatenus & perfectiores essent hostiæ, & digniores qui huiusmodi offerrent. Neque sacerdotes. enim fas erat diuinissima hæc nouæ legis sacra-
menta.

menta passim a quolibet indiscriminatim pertra-
ctari usu quodam prophano. Quin potius hoc mu-
neris delegandum erat certis quibusdam homini-
bus in sortem dei e plebe selectis atq; sequestra-
tis: qui ceteros ut dignitate ita & uirtutibus illu-
striores preirent. Talesq; multis insigniebantur cha-
racteribus diuinis, priusquam liceret eis hæc sacra
stata obire: aut alijs more ritusq; opportunis præ-
bere. Hinc Christi illius summi sacerdotis
authoritate actum est, qd nemo ad hanc admitti
debeat dignitatem nisi fuerit ut Aaron ad hoc uo-
catus, atq; iuxta ritum & morem ecclesiæ ordina-
tus, septupliciq; caractere & sacramentalibus
quibusdam certis notis insignitus: ut per uarios
multiplicesq; sacrorum ordinum gradus, ad hunc
apicem conscendat sacrosancti sacerdotij. Ex qui-
bus omnibus tandem collige, Sacerdotium euan-
gelicum non recens natum, quin potius ab alto de-
ductum ortu ad nos usq; peruenisse: nepe a Chri-
sto primo omnium legis nouæ sacerdote coeptū, Chrus au-
qui & suos discipulos in episcopos & sacerdotes tho sacer-
ordinauit. Et illi deinceps successu temporis per lo-
ca & ciuitates, episcopos & presbyteros constitue-
runt: ad quod faciendum Paulus discipulum suum nouo.
Titum dimisit Cretæ, ut testatur capite primo E-
pistolæ ad illum scriptæ. Christus enim uero sum-
mum hoc sacerdotium beato Petro pleno iure cō-
tulit, ut Pontifex esset supremus atq; sacerdos: &
ita quidem, ut nedum a plebibus sequestrati eēt
clerici in sortem dei electi: sed & inter ipsos digni-
tatis quoddam decus atq; discrimen foret. Hinc
teste b. Paulo, Quosdam posuit de⁹ in ecclesia,
primo apostolos, secundo prophetas, tertio docto-
res,

1. q. 1. c. uilis
simus.

Heb. v.

S. Tho. iij.
senten. dis.
xxiij

Titum. 1
Mat. xvi.
Ioh. xxi

1. Cor. xij.
Ephe. iij

res, dehinc uirtutes, &c. Amplius ad Ephesios ita. Ipse dedit quosdam quidem apostolos, quosdam autem prophetas, alios uero euangelistas, alios autem pastores & doctores, ad consummationem sanctorum in opus ministerij in ædificatione corporis Christi. De ecclesiasticis autem ordinibus & eorundem origine tractat Gratianus in decreto dis. xxi. diffusi⁹ ex sacris scripturis & priscorum patrum, eorundem distinctiones, gradus, dignitates, & officia perstringens, potissimum cap. i. & c. Cleros. & c. In nouo, quæ iuuabit legisse: quo te, p. preterea remitto, ne hic longior sim quàm oportet. Nec id actum putes absque diuina prouidentia, ut quando subtracturus erat a nobis corporalem sui præsentiam, relinqueret nobis homines quos æstimamus, ut ministros Christi & dispensatores mysteriorum dei: Cuiusmodi sunt Sacerdotes, Episcopi, & summus Pontifex: qui discipulorum Christi, apostolorum atque b. Petri personas referant et officia ad dei honorem hominumque salutem in ecclesia sedulo peragant.

1. Cor. iij.

Dis. xxi. In nouo

De dignitate Sacerdotij euangelici.

Heb. vij.

Verum quis inter hæc Euangelicæ nostræ legis sacerdotium inficiabitur omnium nobilissimum, dignissimum, et sacratissimum? quandoquidem et apud Ethnicos suum sacerdotium res sit tanto ab omnibus sanctior atque uenerabilior habita, quanto uetustior erat: quatenus eis singulari etiam prouiso necessariorum fieret, ut liquet Genes. xlvij. capitulo. Et in magno quoque pretio erat naturalis legis sacerdotium, Christi Sacerdotij præfiguratiuum. Similiter et in lege scripta illud Aaronis, quod cum lege translatum est in Christum, quem præsignabat. Quanto igitur ueritas præstat

ra, tanto proculdubio excellentius est hoc sacerdotium illo umbratico et typico.

Illud autem hominum erat determinatione factum, hoc uero a Christo super benedicto institutum: qui totius Ecclesiasticæ Hierarchiæ est author. Hostiarios enim uero tum instituit, quando uidentes et ementes a templo deturbauit. Lectoris uero officium Christus impleuit, quando in medio seniorum Eliaæ librum aperiens legit: Spūs dñi super me, etc. Exorcistarum ordinem designauit futurum, obsessos a demonibus liberando, Acolythorum uero ordinem Christus tum se habere testabatur, quando asserebat. Ego sum lux mundi: Qui sequitur me, non ambulat in tenebris. Subdiaconatus ordinē Saluator exercuit in Chana Galilææ: quam in uinum transmutans: et in ultima cœna, ubi præcingens se linteo, et mittens aquam in peluim, discipulis suis pedes lauit et linteo terfit. Diaconorum ordinem posuit, dum ipse talium in ultima cœna officium peregit, corporis et sanguinis sui sacramentum dispensando discipulis. Compleuit tandem quoque sacerdotii munus in ara crucis semetipsum offerens pro nobis oblationem et hostiam deo in odorem suauitatis: quemadmodum in cœna corpus quidem et sanguinem discipulis consecrādum conferens potestatem, eos presbyteros ordinauit. Et quatenus hi ordines commodius in posteros transferrentur, ut morientibus alii succedant ministri, necessarium erat ex sacerdotibus esse, quibus id muneris committeretur. Hinc Christus duodecim apostolis hanc prouinciā seorsum demandauit: ut illi dignitatis et officii præcæteris sacerdotibus eminentia quadam præfulgerent:

Ordinū institutio.

Mat. xxi

Luca. iiii

Esai. vi

Matt. iiii.

viii. xii. xv.

xvii. Mar.

i. vi. ix. x.

Lu. iiii. vii

viii. ix. et

alibi.

Iohan. viii

Iohan. ii

Iohan. xiii.

Mat. xxvi

Marc. xiiii

Lu. xxii

Iohan. xix

Ephe. v

gerent: non quidem ordinis alterius, sed eiusdem ordinis eminentiori dignitate. De his uide plura in Decretis dis. xxi in tribus capitulis primis. Et b. wilhelmum Durandi in Rationali diuinorum libro secundo per totum: ubi diffusissime de ministris ecclesie differit. Haud parua proinde dignitas est huius sacri ordinis, quem a Christo constitutum nemo uere catholicus inficiari poterit: Id quod paulo bassius, pluribus perstringam.

Multi sacerdotium affectabāt

Quæ igitur cōditio hoīm Christianis haberi possit dignior et venerabilior quam hoc sacrosanctum sacerdotium a Christo institutum? Quando quidem apud omnes mundi nationes nihil augustius censi possit vno (licet idolorum) sacerdotio. Ad quod plurimi aspirabant sperantes se tum beatiores fore, quando ad illum apicem conscendissent, vnde sacra deis litaret ceterasque functiones huius ministerii obirent, Quemadmodum Imperatores et Reges permaximi hoc desyderio flagrabant. Quod vel in Cesare dictatore, Cesare Augusto, aliisque non paucis imperatoribus perspicuum est: nempe qui tum sese venerabiliores arbitrabantur, si hoc munere sacerdotali fungerent.

Quoniam itaque hinc facile colligis, cū apud Ethnicos tum apud populum dei, et ante legem et in vtroque testamento semper fuisse sacerdotes a plebibus sequestratos, graduque et dignitate celsiores: qui diuino cultui deputati sedulo sacris vacarent. Commonstratum iam reor ab ipsa origine et institutione quantum sufficiat, sacerdotium nunquā satis pro sua dignitate laudari posse. Quod ab ipsa quoque eius potestate cōmonstrabo statim. Facile interim cernes, nisi talpa cecior existas,

existas, non passim omnes indiscriminatim sacer-
 dotes esse, ac omnibus æque euangelicum hoc sa-
 cerdotium competat. Qui execrandus est Cather-
 phrygarū et wicleffistarum aliorumque error o-
 lim condemnatus, quē nonnulli huius nostri æui
 erroneos maligno concitati spiritu, ab orco sub au-
 ras reuocauerunt: pulcherrimum hunc Ecclesia-
 sticæ Hierarchiæ ordinem adeo confundentes,
 vt omnes Christianos citra vllū discrimen equēt:
 contendantque Euangelicum sacerdotium omni-
 bus Christianis esse commune, solamque plebis
 ad eius sufficere institutionem: atque ab eo digne
 administrari, cui vulgi decreto id muneris deman-
 datum fuerit. Id quod directe et ex diametro pu-
 gnat contra diuinam vtriusque testamenti sancti-
 onem, consuetudinem, et apertas scripturas. Dicitur
 namque Esaie. xxiiii. Sicut populus, sic sacer-
 dos. Vbi manifeste insinuatur, nō eūdem esse po-
 pulum qui sacerdos. Amplius Hieremiæ vi. legi-
 tur: A propheta vsque ad sacerdotem cuncti faci-
 unt dolum, Et Maiachæ ii. Labia sacerdotis cu-
 stodiunt scientiam, et legē requirunt ex ore eius,
 quia angelus domini exercituum est: vt discrimē
 cernas populi et sacerdotum. Neque Christus in
 vltima cœna pueris ac mulieribus commendauit
 sui corporis et sanguinis cōsecrationem celebra-
 re, quando Apostolis atque discipulis, cum qui-
 bus in mensa decubuit, hanc potestatem dūtaxat
 contulit: vt paulo ante p̄libauimus. Neque enim
 tunc vel pueri vel mulieres leguntur fuisse præsen-
 tes: qui si fuissent, hæc vtiq; scriptura minime sub-
 ticuisset. Identidē quoque confirmatur, q; b. Pau-
 li Epistolis ad Timothe. simul atque Titū: qui-
 bus

Error de sa-
 cerdotio

Non oēs es-
 se sacerdo-
 tes
 Esa. xxiiii
 Hiere. vi
 Maiach. ii

Math. xxv
 Marc. xiiii
 Lucę. xxii
 1. Cor. xii

bus commendat sacerdoti dignitatem, designat
 illud a vulgaribus discretum esse. Ad Timotheum
 quippe capite quarto prioris Epistolæ ita scri-
 bit: Noli negligere gratiam quæ in te est, quæ da-
 ta est tibi per prophetiam cū impositione manuum
 presbyterii. Et capite quinto eiusdē Epistolæ: Ne
 mini cito manus imposueris. Et duplici honore
 hic dignos censet presbyteros qui bene præsunt:
 ut non omnes intelligantur esse sacerdotes. Et ca-
 pite primo Epistolæ secundæ: Resuscites gratiam
 quæ est in te, per impositionem manuum mearū.
 Quod si omnes essent sacerdotes, tum utique im-
 positio manuum fuisset superuacanea. Et Tito
 scribit: Reliqui te Cretæ, ut constituas per ciui-
 tates presbyteros. Si oēs Christiani erāt presbyte-
 ri, cur aliq̄ peculiarit̄ p̄ ciuitates cōstituēdi erāt?
 Hic iam cernis apertis autoritatibus, non pas-
 sim omnes Christianos esse sacerdotes: imo nec a
 plebe hominum determinationibus constituen-
 dos. Id qd̄ bea. Paulus imprimis insinuat in sui
 vocatione: nempe quam Galatis testatur non ab
 homine factam, sed per Iesum Christum et deum
 patrem. Insuper b. Lucas ī Actibus apostolorum
 capite. xiii, testatur, spiritum sanctū dixisse disci-
 pulis: Segregate mihi Saulum et Barnabam in
 opus ad quod assumpsi eos. Et rursus Apostolus
 huic sententiæ subscribens ad Corinthios ait: Suf-
 ficientia nostra ex deo est. Qui et idoneos nos fe-
 cit ministros noui testamenti.
 His atque aliis id genus multis autoritatibus
 et rationibus cōprobare possem, nō omnes Chri-
 stianos absq̄ vilo discrimine esse sacerdotes, ni-
 si Epitomatis rationem excederet nostra disputa-
 tio.

4. Tim. iiii.

1. Timo. v.
ii. Tim. 1

Titum. 1

Vulgi non
est ordina-
re sacerdo-
tes

Gal. 1

Acto. xiii

ii. Cor. ii.

no. Et id quoque superuacaneum fuerit, quando
quidem ab illustrioribus theologis hæc res ad a-
mullum discussa sit. Laconissimum itaque actu-
rus in re perspicua, que plura huc adferre possem,
prudens prætermittam argumenta. Nemini siquidem
non constat, ueteris legis sacerdotium sola
diuina & electione & uocatione administratum
esse. Et quid est, quod Ezechias rex restaurans cul-
tum diuinum, ait ad sacerdotes & Leuitas: Vos
elegit dominus, ut steteris coram eo, & ministretis
colatisque eum, cremetisque incensum. Mirum pro-
inde foret, quod tam uile deberet esse euangelicum
sacerdotium: ne quid discriminis intersit inter po-
pulares & presbyteros, qui iuge deo sacrificium
offerunt Christum Iesum dei filium suo patri. Quod
quidem ueteris officinae sacrificii sub umbra le-
gis uictimas hircorum & uitulorum offerentes,
diuina electione & uocatione designati, plebibus
longe præstabant. Potissimum, quia conseruator
noster illis sacerdotibus tantum deserebat hono-
rem, ut etiam leprosos quos sua diuina uirtute muni-
dauerat, ad eos mitteret iudicandos, num perfe-
cta potirentur sanitate, oblati numeribus in le-
ge præceptis.

Christi itaque doctrinam æmulantes ingenuè
fateamur, omnes Christianos esse sacerdotes: sed
a Christo apostolos & discipulos electos, uoca-
tos, & constitutos ut populorum præses forent:
ipsique alios sui successores ordinarent. De quibus
Paulus ait: Qui bene præsumt presbyteri, duplici
honore digni habentur.

Hinc luce clarius conspicitur, Lutheranos, cum
suis complicibus nihil prorsus habere, cur tam atro-

Exo. xxviij

ij. Pa. xxix

Mat. viij

Marci. i

Luca. xviij

i. Timo. v

i citee

Cōfutatō
Impietatū
Lutheri

4. Timo. ij

clerū in hunc sacrū ordinem debacchetur: nisi odiū & liuorem proprijs capitis phrenesim, quae rapitur ut summæ impietati summam iungat impudentiam, pro hominum applausu: ut uulgo adulaturus (cui alioqui clerus male audit) Ecclesiasticæ Hierarchiæ cunctos ordines inuisos reddat. Fauorem quippe hominum uulgarium conciliaturus, imprimis arietem in caput ecclesiæ duxit, ut Summo pontifici detraheret cæterisque primatibus & proceribus: quos mordet, lacerat, pro suaq; libidine uorat & conterit, grauioribusque conuitijs, calumnijs & contumelijs afficit, q̄ Arrius, Nouatus, Nestorius, aut Donat⁹, pessimi alio qui hæretici, afficerent sui temporis pontifices. Quod tamen huic rabido cani non suffecit, nisi aduersus omnem clerum, presbyteros, monachos, & sanctimoniales, tragœdias moueret, quibus dissentiones & persecutiones excitarentur aduersus pie in Christo uiuere uolentes. Et tales quidem, ne modo turbulentissimam in ecclesiastico ordine pareret confusionem, sed & pacem totius Christianæ religionis perturbaret. Ad hoc quippe uidetur omnem lapidem mouere, ut tota ecclesiastica Hierarchia penitus aboleatur, contra tot diuinas scripturas, contra tot sacrorum conciliorum sanctiones, & patrum decreta, orthodoxorumq; scripta: quibus hic pulcherrimus ordo a Christi scholâ cœptus in Petro, in hoc usq; sæculum sanctissima obseruantia deductus fundat, firmatur, & approbatur.

Quod quo opportunius efficeret, sensim uirus melle obinitum effudit, sacrae scripturae quibusdam locis extra germanum sensum detortis, pergens

gens populum iudicare, falso his ipsis contendē
oēs eē sacerdotes. At q̄ nihil illis cōficiat, facile
cōitare poterit sacram scripturā sane intelligen
tibus. Eius enim uero cauillationes absq̄ nego
tio diues, modo multiplex distinguere queas.
Porro si duplex in scripturis admittas sacerdoti
um noui testamenti. Nempe mysticum & eccle
siasticum, proprijs spiculis conficies aduersariū.

sacerdotiū
duplex.

Vnum quippe est sacerdotium, communiter ac
ceptum, cuiusmodi est spirituale seu mysticum
& internum sacerdotium quo deo offeruntur sa
crificia & oblationes spirituales, uel etiam quæ
cunq̄ opera bona. Et hoc sacerdotio laici quicū
que mulieres & pueri poterunt sacerdotes nun
cupari, dummodo deo offerant spirituale sacrifi
cium, siue compunctionis internæ, siue castigati
onis corporis, siue rationis, uel etiam cuiuscunq̄
alteri boni opis. Et de hoc loquunt̄ auctoritates,
quibus aduersarij nituntur. Cuiusmodi sunt ille
primus Petri. ij. Vos autem genus electum rega
le sacerdotium, gens sancta, populus acquisitio
nis. Et illa Apocalyp. v. Fecisti nos deo nostro
regnum & sacerdotes. Et capite uigesimo: Sede
runt sacerdotes dei & Christi eius.

1. Pe. ij.

Apoc. v.

Apoc. xx.

Verum si sacerdotium intelligas ecclesiasti
cum quod est externum & in propria significati
one acceptum. quo qui initiati fuerint, ecclesia
stice deputantur sorti ad altaris ministerium, ha
benes potestatem in officio missæ domini cor
pus & sanguinem consecrandi deoque patri pro
peccatis mundi offerendi iuxta ritum ecclesiæ
tum profecto sacerdotium non est cōmune omni
bus Christianis. Ab illo siquidem arcentur laici
i ij mulieres.

sacerdotiū
ecclesiasti
cum non
est cōmu
ne oibus.

mulieris, & pueri: his equidem non permittitur
in rebus ecclesiastica administrare sacramenta.

Vide supra

Nec hoc mireris: Porro si sacerdotium legis naturalis solis primogenitis creditum est, & in lege

Mulieres nequeunt sacerdotes fieri

mosaica uniduntaxat tribui nempe leuitico, nec ulli uiro extra eam tribui, quantumuis a liquo iustus & sanctus fuisset, hoc munus committatur, quid tum miri, si in lege noua & statu gratiæ reuelatæ administratio Diuinissimi Sacramenti eu charistiæ non credatur mulieribus: quæ ut sexu sunt fragilis admodum conditionis, ita et animo inconstantissimæ sunt ob rationis atque

1. Cor. xliij.

discretionis defectum. Cuius gratia Paulus non

1. Tim. ij.

admisit eas in ecclesia docere, quin tacere uoluit,

Ephe. v.

et quædã discerent a uiris suis quibus subiecti

Col. ij.

debeant esse, eo quod uir sit caput mulieris.

1. Cor. xi.

Nec omnes uiri sibi hanc functionem arrogabunt: sed qui a deo uocati fuerint, ut Aaro

Hebr. v

hoc munus humiliter subibunt. Necessum quippe est,

ut sacrorum administratio probatis committatur uiris, qui sibi atque alijs pdesse nouerint simul

atque uelint. Ad quod Sacræ scripturæ & diuinorū

cognitio expetitur una cum charitate dei & pro-

ximi, ut latius ostendemus. Debent igitur his sac-

cris duntaxat iniziari qui uel a deo acti diuinitus

huc aspirant, uel a prælato uices dei in terris agere

te uocantur, aut canonica electione assumuntur.

Ira tamen, quod honor dei & salus animarum duntaxat in causa sit. Hinc iure decretum est, ne pueri et

indocti ac neophyti, & quibus adhuc opus est

ut imbuantur in sacris literis, non uocentur aut eligantur. Præerea uotum castitatis annexum est

sacris ordinibus: atqui illud nemo infra annos di-

cretio

fructu emittere potest. Et quia pueri neque di-
cretionem habent, neque attentionem, aut reuerenti-
am ad sacros ordines: ideo haud immerito ab il-
lis arcentur. Illi itaque admittendi sunt, qui in sa-
cris eloquijs exercitatos habent sensus: qui & soli-
do cibo utentes, alios quoque uerbi dei pabulo pa-
scere norunt in doctrina sana exhortantes fide-
les, & contradicentes reuincere: quod non indo-
ctis laicis neque pueris donatum est. Non igitur
omnibus huc aspirantibus mox imponenda est
manus: sed his dumtaxat, quos episcopi perpen-
dunt dignos dei ministros futuros, & fideles dispē-
satores mysteriorum Christi. Acquisi rursus quā-
piam instet, omnes Christianos uel ob id dici sa-
cerdotes quod deo optimo maximo uictimas & ho-
stias offerre debeant. Cuiusmodi Regius prophe-
ta Dauid describit. Psalm. l. Sacrificium (inqui-
ens) deo spiritus contribulatus. Et item Psalm. cxl.
Dirigatur oratio mea, sicut incensum in con-
spectu tuo. Cuius beatus Paulus subscribit ad Roma. xij.
ad omnes Christianos utriusque sexus dicens: Ob-
secro uos fratres per misericordiam dei, ut exhibe-
atis corpora uestra, hostiam uiuentem, sanctam,
deo placentem, rationabile obsequium uestrum.
Et denique ad Hebraeos. xij. capite cunctos fide-
les hortatur ad eleemosynarum largitionem, ita
scribens, Beneficentiae & coitionis nolite obliuisci,
talibus enim hostijs promeretur deus. Non in-
ficiabimur hic quemlibet Christianum posse spi-
rituales offerre hostias, quandoquidem omnia o-
pera iustitiae & misericordiae dici merentur spiri-
tuales hostiae, cuiusmodi beatus Petrus a quouis Chri-
stiano offerendas consuit, dicens: Si tamē gusta-

Hebr. v
Iohan. xx
Titum. i

i. Petr. i

i in iis

tis quoniam dulcis est dominus, ad quem accedes, & c. ipsi tanquam lapides uiui super edifica-
mini domos spirituales, in sacerdotium sanctum,
offerentes spirituales hostias acceptabiles deo per
Iesum Christum. Ad quod tamen non sequitur con-
tinuo propterea omnes Christianos fore sacerdo-
tes, qui ecclesiastico fungantur officio, sintque di-
spensatores mysteriorum dei.

Porro tametsi omnes membra simus eiusdem
corporis spiritualis sub uno capite Christo, ut Pau-
lus testatur ad Romanos xij. Item i. ad Corin. xij.
& ad Ephes. iij. Non tamen omnibus idem com-
petit actus, sed unumquodque in eum suam pro-
prium habet actionem. Nec eadem cuiusque di-
gnitas cum altero est: Ita nec in spirituali hoc
corpore ecclesie eadem omnibus dignitas est.

Roma. xij
i. Cor. xij
Ephes. iij

i. Cor. xij
Ephes. iij

i. Cor. xij.

Isidorus

Nam autore apostolo, Diuisiones gratiarum sunt
idem autem spiritus: & diuisiones ministracionum
sunt, idem autem dominus. Et ut idem testatur,
diuersi sunt gradus dignitatis ecclesiasticae. Ita enim
habet ad Ephes. iij. (id quod supra a legauimus) unum
cuiusque nostrum est data gratia: secundum mensu-
ram donationis Christi. Et quosdam quidem de-
dit apostolos, quosdam autem prophetas, & c. &
i. ad Corin. xij. Quosdam posuit deus in ecclesia,
Primo apostolos. ij. prophetas. iij. doctores, de his
uirtutes, & c. Pulcherrimus itaque hic ordo mem-
brorum corporis mystici mihi profecto uidetur,
ut quemadmodum in ueteri lege exeran-
sitorum ordines, nempe pontifices, sacerdotes, le-
uitae, nathanei, ianitores & psallentes: De quibus
Isidorus libr. vii. Etymol. cap. xij. diffusius disser-
rit, & canonizantur uerba eius, dif. xxi. ca. Cle-

rōs: Ita quoq; in ecclesia Christi sint certi & di-
stincti ministrorum ordines, quorū gradus et no-
mina, eodem Isidoro testante, sunt hæc: Ostiari⁹,
Palmista, lector, exorcista, Acolytus, Subdiaconus,
Diaconus, presbyter, Episcopus: de quibus Paulo
iam ante paucula obiter prelibaui. Nihil itaq;
conficiunt, ex unitate corporis et fidei atque ba-
ptismatis statuere uolentes æqualitate persona-
rum Christianæ religionis: quandoquidē ex scri-
pturis utriusq; testamenti oppositum apertissime
absq; ulla tergiversatione demonstratur.

Hinc iam sacerdotij dignitatem ex origine, in-
stitutione, et a plebibus discretionē, quantum sa-
tis est, reor me probasse; nūc autē ad cætera pgā.

Quatenus autem huius sacratissimi dignissi-
mique ordinis functiones et officia (quod secun-
do loco differendum statui) paucis perstringam: De potesta-
te sacerdo-
tij euange-
lici.

eius dignitatem ab ipsa uirtute et diuina potesta-
te astruere conabor. Evangelicus enim uero sacer-
dos is iure censetur, q̄ ex traditione Antistitis
in sui ordinatiōe, dū sacra delibuit unctiōe, facul-
tatem nanciscitur imprimis super uerum corpus
Christi in diuinissimo altaris sacrificio conficien-
dū, offerendū, et populo dispensandū. Preterea, ut
corpis eius mystici (qđ ē Ecclia catholica) cuius
Chr̄us caput est, mēbra illi incorporaret, purget, a cri-
minum culpis absoluat, pœnisq; constringat, qui-
bus cōmissa expiari queant. Claves enim uero ei
cū concedunt, quibus aulæ cælestis ianuas dignis
aperiat, claudatq; idignis. Insuper, ut specialia sa-
cramenta quoq; opportune dispenset. Vtraq; au-
tem hæc potestas cui libet sacerdoti tam bono q̄
malo confertur in sui ordinatione. Nam ut Petro
Matt. xxvi
i liij ita

Mat. xxvi
Marc. xiii
Lucæ. xxij

Petrus Lō
bardus.

Iohan. xx

Potestas
triplex.

Authori-
tas.

Excellentiæ

ita quoque et Iudæ, quum in indigno, in cena a Christo collata est, quando eos suo sacratissimo corporis et sanguinis sacramento communicans aiebat: Quotiescunq; feceritis, in meam cōmemorationem faciatis. Cui sententiæ magister sententiarum lib. iij. dis. xix. subscribit in confirmationem adsumens auctoritatem diui Hieronymi super Matt. xvi. ca. et Aurelij Augustini in libr. quæst. noui et uete. testamenti. Hinc et episcopus ordinando suscipientibus ordinem hunc sacrum porrigit calicem cum pane et uino, in sensibile huius potestatis signum, dicens: Accipe potestatem offerendi Eucharistiam pro uiuis et mortuis. Imponens in super singulis manus, addit: Accipite spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata remittuntur eis. Vt in primo conferatur et designetur potestas ueri corporis Christi conficiendi, in altero autem potestas clauium super corpus eius mysticum. Ordo enim uero sacer spiritualis quædam potestas est a Christo suis ministris in sortem dei electis collata, quo spiritus imperium tribuitur illi qui ipsum rite susceperit: ut Petri Lombardi est Sententia, cui noster Aquinas cum primoribus Theologorum subscribit.

Hac autem potestas non illa quidem solius dei certa & immensa uirtus est, quam Theologi potestatem nuncupant Authoritatis. Neq; alia excellentiæ, Christo peculiaris, quia etiã quatenus homo est, absq; sacramentorum (quibus uirtutem suam non alligauit) administratione plerumq; efficit quod alioqui per ipsa sacra suscipitur. Hinc ex historia euãgelica nouimus diuersis peccata dimisisse sua duntaxat uirtute, nullis exter-

nis

nis interim adhibitis sacramentis, ut perspicuum Matth. ix.
est in paralytico, i Magdalena, in Zachæo, i la- Lucæ. vii.
trone secum crucifixo, in muliere in adulterio de xix. xxiij.
prehensa, et alijs eius generis pluribus: Est autem Iohan. viij
de qua in præsentiarum loquimur, ministerialis Ministeria
illa facultas: quam ministri ecclesiæ futuri tum lis
suscipiunt quando sacrorum ordinum caracte-
ribus obtigerit eos insigniri: Qui eis (preter illos Character
sacri baptismatis et cõfirmationis omnibus Chri sacerdoti
titaniscõmunes) necessarij sunt modo huiusfun- bus neces-
ctiois munus rite obire debeant. sarius

Porro quæadmodum in regeneratione sacri la-
tuacri Christianismum suscipientibus, signum
quoddam in anima imprimitur indelebile, quo
ab infidelibus perpetuo secernant, & aliud in Con-
firmatione per quod ad spiritualem militiam cõ-
tra animæ hostes deputati noscantur: Ita profe-
cto oportuit ordinem sacrum qui ad diuinissi-
mum Eucharistiæ sacrificium inuentus & insti-
tutus est, singulari quodã dignitatis inter signo
præ cæteris mundi statibus præstantiorem reful-
gere, Vt eius ministri nedum sacratiores forent
sed etiam eminentiore præstarent dignitate.

Veluti namq; hæc sacra haud passim in quoli-
bet loco prophano perficiuntur: ita nec commu-
nis ministrorum potestas esse debebat cum cete-
ris hominibus quantumcunq; alioqui deuotis &
sanctis.

Hanc itaq; Characteris potestatem Christus
primum suo uicario Petro cæterisque apostolis & Ephe. iiii
discipulis eorumq; legitimis successoribus con-
tulit in edificationem ecclesiæ: Dis. xxi. c.

Porro (ut Anacletus papa asserit) apostolis de- in nouo.
i v cedent-

Matth. ix.

Lucæ. x

Lucæ. xxii

Corpus et
sanguis
Christi rea-
liter in Eu-
charistia

Error con-
futatio

cedentibus surrexerunt in eorūdem locum Episco-
pi: Videntes quippe apostoli messem esse multā,
paucosq; oparios, dñm messis q̄ cōplures in mes-
sem oparios remitteret rogarūt, uñ ab eo septua-
gintaduo discipuli sunt electi, q̄r̄ typū presby-
teri gerūt atq; in ecclesia eorū sunt loco cōstituti.

Primam uero huiusmodi potestatem proprii
sui corpis & sanguinis cōficiendi offerēdi ac fide-
libus opportune dispensandi in ultima cœna con-
tulit sub his uerbis: Hoc facite in meam com-
morationem.

Et magna profecto atq; stupenda hæc est sa-
cerdotum potestas non angelis, neq; ipsi uirgi-
ni Ch. istipare aut cuius creaturæ præterq; solis
presbyteris et sacerdotibus concedita, quantum
cunque a liquo excellentis dignitatis fuerint aut
sanctitatis: Nempe quod per paucis uerbis deum
immortalem inuisibilem & immutabilem ipsi
mortales sub modici panis & uini speciebus uere
atq; realiter constituerent: Substantia panis et ui-
ni non quidem remanentibus neq; in nihilum re-
ductis sed in corporis & sanguinis Christi substan-
tiam uerborum efficacia transmutatis seu trans-
substantiatis ut ex Euangelio matth. xxvi. Marci
xiii. & Lucæ. xxii. Christi uerbis & b. Pauli. i. ad
Corinthios. xi. testimonio efficacissime compro-
batur, Pane siquidem & uino consecratis dixit:
Hoc est corpus meū. Item: Hic est sanguis meus,
ut nihil tergiversari queat a ueritate, Et quam-
uis mirum uideatur indubitata tamen fide tenen-
dum censuit ecclesia, de Sū. trini. & fide catholi-

ca. capitulo Firmiter: paragrapho Vna uero.

Non te igitur conturbent iniquorum fabulatio-
nes,

ores: quibus uel inficiantur hic ueritatem corpo-
ris et sanguinis Christi esse uel asserunt una cum
his substantiam quoque panis & uini remanere,
uterque siquidem error condemnatus est he-
retico, contra quos Episcopus Rossen. Ioan. faber
Episcopus wiennensis, Ioannes Eckius & p-
terea alij neotericorum scripsere, ueritatem propu-
gantes, ut etiam contra illos qui sacro missae offi-
cio (in quo hoc sacramentum conficitur) detrahē-
tes negant illud esse sacrificium strenuiter decer-
tant: probantes ex scripturis sacris corpus & san-
guinem Christi sacramentaliter in altari offerri:
Iud quippe sacrificium est missa quod in omni
loco sacrificatur et offertur oblatio munda, ut do-
minus per Malachiam praedixit, Nam ut idem te-
statur Erunt domino offerentes sacrificia in iu-
stitia et placebit domino sacrificium iuda et Hi-
erusalem, Porro omnis pontifex ex hominibus as-
sumptus, pro omnibus constituitur in his que iunt
ad deum, ut offerat dona & sacrificia pro pecca-
tis. Ex his alijsque fundamentis antiqui doctores etiam
Ignatius apostolorum discipulus, Ireneus, Cypri-
anus, Augustinus, Chrysostomus, Ambrosius, Gre-
gorius & alij testantur missam esse sacrifici-
um: cui sententiae catholici orthodoxi quae neoterici
ei subscribunt aduersariorum cauillationes confutan-
tes, de qua re non pauci extant libri & tractatus, ali-
orum quos ipse legere ubi collibitum fuerit pote-
ris. Interim ego ad alteram sacerdotij potestatem
uerto calamum.

Non enim parua est sacerdotum in corpus Christi Secunda po-
sti mysticum operatio, nempe qua Christo per ba-
ptismum incorporantur, ceterisque sacramentis fo-
nisterialiter.
uent,

Berengarij
wicieffi
waidatiu
Lutheri
Zwyinglij
Oecolam-
pa In
Missam ef-
se sacrificij
um ca: ho-
lici defen-
dunt
Malach. i.
Malch. iij
Heb. ix.

uentur, & a peccatis absoluntur uere poeniten-
tes in hoc saeculo, quemadmodu & anima in pur-
gatorio detente per sacerdotis oblationem libera-
tur ad caelum trasferenda.

Co. xij Fideiium autem contio em Christi corpus my-
sticum nuncupari Pauli est autoritas ubi inquit
Vos estis corpus Christi & membra de membro
ei: Christum uero illius caput esse primarium te-
statur Collossensibus scribens. Et ipse est caput
corporis ecclesiae. Et ad Ephesios ait: Ipsum dedit
caput super omnem ecclesiam.

Acto. xx. Quod autem sacerdotibus huius corporis Chri-
sti mystici cura commissa sit, in actib⁹ aposto-
licis liquefcit. Sic enim Paulus hortatur: Attende
uobis (inquens) & uniuerso gregi in quo spiritus
sctus uos posuit episcopos regere ecclesiam dei q^{ae}
acquirit sanguine suo. Quod tum utiq^{ue} recte fi-
et, si eam pascat uerbo uitae & exemplo ex sola
charitate dei & proximi quam propterea a Pe-
tro exegit priusq^{ue} ipsi hanc prouinciam demanda-
ret. Nam interrogato, num se diligeret identidem
que constanter asserenti aiebat Conservator, Pas-
ce oues meas. Cui & prius propterea Claves celo-
rum pollicitus erat, ut testatur Matth. xvi. Tibi
dabo, inquit, claves regni caelorum, et quodcunq^{ue}
ligaueris super terram erit ligatum & in caelis: et
quodcunq^{ue} solueris super terram erit solutum &
in caelis. Et postmodum ceteris omnibus insimul
eodem euangelista referente, ubi habet: Amen di-
co uobis, quaecunq^{ue} alligaueris is super terram erunt
ligata & in caelo, & quaecunq^{ue} solueritis super ter-
ram erunt soluta & in caelo: Quam promissione
in die resurrectionis suae omnibus in unum con-
gregatis

Mat. xvi

Mat. xviii

ohan. xx

gregatis reddidit quando insufflauit in eos dicens
Accipite spiritum sanctum, quorum remiseritis
peccata remittuntur eis, et quorum retinueritis re-
tenta sunt.

Hæ autem clauæ duæ quidem sunt, quantum
ad effectum & relationem, licet una tantum sint
in radice: Nempe spiritualis illa potestas sacerdo-
tibus in Petro et apostolis cælis collata supra fa-
cultatem naturalem: qua in foro animæ possint di-
scernere in causæ examinatione & definire in e-
iusdem determinatione. Proferentes sententiã uel
condemnatoriam quod est ligare, aut excoicatio-
ne cæterisue ecclesiasticis censuris aut obligatio-
ne ad poenam temporalem pro commissis uel di-
centes sententiã absolutoriam, ministerialiter
remittendo culpam, autoritate dei: qui solus pec-
cata dimittit, aut absoluendo a poena per com-
mutationem æternæ in temporariam, aut etiam
partem temporalis peccato debiã remittendo per
indulgentiam largitionem aut quomodolibet aliter.

Ad hæc Paulus Corinthiis scribens insinuat sa-
crorum exhibitionem apostolis commissam fuis-
se, dum inquit: sic nos exiitmet homo, ut mini-
stros Christi & dispensatores mysteriorum dei.
De baptismatis collatione & uerbi diuini disse-
minandi impositione apta est autoritas Christi:
Euntes docete (inquit) omnes gentes baptizã-
tes eos in nomine patris, & filij, et spiritus sancti.
Et rursus apud Marcum ait: Ite in mundum uni-
uersum, predicare Euangelium omni creature.

Coercendi etiam facultas apostolis in foro ex-
terno creditur commissa quando aiebat Petro:
Si peccaueris in te frater tuus uade & corripe e-
um.

Clauæ ec-
clesiæ dua

Matth. xv
Matt. xv
Iohan. xx

Marci. i

i. Cor. iiii

Mat. xxv

Mar. xvi

De exco-
municat-
ne

Mat. xviii. i. un ere. et post pauca Si ecclesiam non audierit,
 .ii. Cor. v. sit tibi sicut Ethnicus & Publicanus. Quab. Pau
 li. Theil. iiii. lus manifesta potestate usus est in fornicatorem
 Titum. iiii. Corinthium qui scelus in noueram perpetrave
 rat. et rursus i Thessalonicenses quosdam ut capi
 te. in. epistolæ secundæ ad eosdem conspicitur ubi
 ait denunciamus autem uobis frēs in nomine do
 mi. i. nostri Iesu Christi ut subtrahatis uos ab om
 ni fratre ambulante inordinate. Et Titum hor
 tatur ut hereticum hominem post unā et alteram
 .ii. Iohan. i. correptionem deuitet. Et Iohannes ca. primo Ca
 nonicæ suæ secundæ uetat dicere Aue his qui nō
 sunt intra gremium ecclesie, ait enim: Si quis ue
 nit ad uos: et hanc doctrinam non affert, nolite
 recipere eum in domum, nec aue ei dixeritis: Qui
 enim dicit illi aue: communicat operibus eius ma
 lignis.
 .ii. Cor. ult. Hæc autē ptās ap̄tis a Christo in edificationē
 ecclesie collata est, et ita quidem ut per eosdem
 ad posteros deduceretur: ut uel sic per potestatem
 suam et in Sacramento Eucharistiæ nobiscum
 Man. xxviii. maneret cunctis diebus usq; ad consumationem
 Luc. xxiiii. sæculi: dum corporalem uisibilemq; in specie hu
 Ephe. iiii. mana nobis præsentiam subtraheret ad cælestia
 Actorū. i. scandens: Et ob id attestatus est ea uerba sua qui
 bus apostolis loquebatur ad alios quoq; pertine
 re dicens apud Marcum: Quod autem uobis di
 Marci. xiiii. co omnibus dico.
 Hinc iam reor satis superq; constare per maxi
 mam esse sacerdotum dignitatem, si eorundem
 spectes uim atq; uirtutem seu potestatem super
 utrunque nempe uerum atque mysticum Christi
 corpus.

Ex quibus etiam coniectari licebit, quod hu-
ius sacerdotij officia sint. Sacramentum corpo-
ris et sanguinis domini conficere, Orationes di-
cere, et benedicere dona dei ut testatur Isidorus
hispanc. Episcopus in epistola ad Ludifredū ubi
Quod sit episcopi ceterorumque inferiorum-
que ecclesie ministrorum officium prosequitur
ut patet distinction. xxv. cap. perlectis, Mulieris
itaque sacerdotalis est, Diuina officia, et missae, ac
preceum horariarum per septem diei tempora de-
uotius persoluere, Et item sacramenta ecclesie,
Baptismum, Confirmationem, Pœnitentiam, Eu-
charistiam, Extremam vnctionem, Ordinem ec-
clesiasticum, et coniugium seu matrimonium cō-
ferre, Populumque rudem in lege diuina erudire
quatenus ipsum recte in fide et moribus institu-
at opere et exemplo edificans, Quod autem lau-
des exoluere debeat habes in c. Clericus uicium
dis. xci. et ibidem c. finali et dist. xcij. c. si. ubi etiā
declaratur q̄ omnes personæ ecclesiasticæ tenen-
tur ad horas canonicas. Si igitur in summā collis
gas duo sunt precipui, cuiuslibet sacerdotis actus
nempe Corpus Christi uerum consecrandi, et my-
stici corporis ipsius membra ad dignam ueri cor-
poris susceptionem preparandi. Quorum primus
adeo annexus est huic ordini ut quicumque illum
rite susceperit, mox absque ulla superioris, Pape
uel episcopi auctoritate eum exercere possit, Non
equidē ab alia quam diuina potestate hic actus
dependet. Sacerdos quippe consecrans typum ge-
rit et figuram Christi summi sacerdotis a quo so-
lo sacerdotis potestas quatenus hunc actum con-
cernit dependere noscitur.

Atqui

Officia sa-
cerdotum
uaria sunt.

Dis. xxv.
perlectis

Duo præci-
pui actus
sacerdotū.

Rom. x

Atqui secundum actum, nempe sacramenta alijs dispensandi, a peccatis absoluendi et ligandi: non potest sacerdos exercere qui nulla in subditos quos ligare uel soluere uelit iurisdictione potestariatur: Hinc nemo predicabit nisi missus, nemo extra necessitatem baptizabit, audiet confessionem, aut ministrabit, ulla sacramenta nisi Papa, Episcopus, Pastor, Prælati proprius: aut qui ad hoc ab aliquo eorundem respectiue licentiam admissionem fauorem auctoritatem uel commissionem accepisset.

Atqui hæc in præsentiarum missa faciamus quandoquidem, Statuta ordinationes, sanctiones et determinationes uniuersalis ecclesiæ et particularium synodorum plurima reperiuntur Codicibus tum Iuris tum communis tum per celeberrimorum Theologorum et canonum doctorum respersi sint de his rebus, quibus legendis operam nauare oportet qui sacerdotis nomine dignus censi uelit ut paulo diffusius ex his quæ de scientia sacerdotum dicemus intelliges.

De qualitate ordinationum

Iam postremo dispiciendum nobis est, quid dignè his sacris initiari possit: quod tertio loco potissimum pertractare pollicitus sum, Nempe quibus uirtutibus pollere debeat sacerdos, Tam reuerenda siquidem conditio non nisi honestissimis probatissimisque uiris contingere debet, qui cæteris sana eruditione morum integritate simul atque grauitate præsentent: qualem Paulus uoluit Titum esse ubi ait: In omnibus te ipsum præbe exemplum bonorum operum in doctrina in integritate, in grauitate. Exegit quippe ab eo doctrinam rectam, mentis et corporis integritatem, et grauitatem in moribus.

Titum. ii.

ibus propter maiorem auctoritatem. Ex his itaque consequitur hunc dūtaxat honore sacerdotij dignum qui erudiendo doctus fuerit, ut necessariam habeat scripturarum cognitionem et intelligentiam: ut se ab aduersarijs tueri queat, et alios in sacra doctrina recte instituere, et ad uirtutes exhortari: Cuius gratia Paulus p̄cepit Timotheo dicens: Attēde lectioni exhortationi et doctrina. Noli negligere gratiam quæ in te est quæ data est tibi per prophetiam cū impositione manuum p̄sbyterij. Attēde em̄ tibi et doctrinæ instā in illis. Hoc em̄ faciēs et te ipsum saluū facies, et eos qui te audiunt. Et præterea Petrus uult nos esse paratos semper ad satisfaciendum omni poscenti rationem de ea quæ in nobis est fide et spe, quod nequaquam fieri possit nisi sacris literis imbuti fuerimus: Nisi igitur sacerdos sedulo diuinis scripturis operam nauarit ne ignorantia laboret earum rerum quæ necessariæ sunt ei ad officium suum, in dignus sacerdotio censebitur, dicente domino per Prophetam: Quia tu sciētiam repulisti, repellam te ne sacerdotio fungaris mihi.

Hinc concilium toletanum decreuit. Ignorantiam sacerdotibus maxime fugiendā. dif. xxxviii. c. Ignorantia ubi inter alia sic legitur: Sciāt ergo sacerdotes sanctas scripturas et canones, et omne opus eorum in p̄dicatione et doctrina consistat: atque ædificent cunctos tam fidei scientia quā operum disciplina. Et ibidem in ca. Quæ ipsis la-
tius explicat Aurelius Augustinus quæ sacerdotibus scire debeant. Quæ (inquit) ipsis sacerdotibus necessaria sint ad discendum, id est, sacramentorum liber, lectionarius, Antiphonarius, baptisterium

Scientia sacerdoti necessaria

1. Tim. iiii

1. Petri. iiii

Osee. iiii

Quæ sacerdotē scire oporteat

Augustinus

k rium

etiam Computus Canones pœnitentiales, psalterium, Homiliæ per circulum anni in dominicis diebus & singulis festiuitatibus apræ, ex quibus omnibus si unum defuerit, sacerdotis nomen uix in eo constabit: quia ualde periculose euangelicæ minæ sunt quibus dicitur. Si cæcus cæco ducatur præstet ambo in foueam cadunt, De hac autem re tractat Gratianus dis. xxxvi, xxxvii. & xxxviii. diffusissime atq; in. c. Sic uiue, xvi, xli. Clerici itaq; et personæ ecclesiasticæ præter communem Christianorum scientiam eorum quæ ad fidem pertinent debent insistere illi scientiæ quæ eis circa suum officium necessaria est. Maxime autem curam animarum habentes & Confessores elaborare tenentur ut ignorantiam studij se uincant ne sint cæci & duces cæcorum; & in quibus non sit doctrina uitæ.

De integritate morum sacerdotibus necessaria Hierony.

Leuit. xxi

Debent insuper clerici & potissimum Christiani sacerdotes mentis & corporis integritate polleere. Vt enim barbatus ille Hieronymus ait: Non solum Episcopi presbyteri & diaconi; sed omnes qui dei oraculo deseruiunt meliores laicis debent esse. Et quidem iuste, quatenus bona conscientia apud deum bonaq; fama apud homines resurgant qui mediatores dei & hominum constituuntur. Quod in legali sacerdotio præfiguratum nouimus. Ad illud quippe nullus admittebatur qui aliqua macula insignis fuisset: ut in Leuitico legitur, ubi per maculam glossa intelligi uult, omne uicium, nedum corporis, sed multo magis animæ, quo carere debeat qui hoc sacerdotali officio functurus sit. Beatus Gregorius in Pastoralis de hac re ita differit; Hinc enim superna uoce ad Moysen dicitur in

In leuitico: loquere ad Aaron. Homo de semine tuo per familias, qui habuerit maculam non offerat panes deo suo: nec accedat ad ministerium eius: ubi repente subiungitur: Si cæcus fuerit, si claudus, si uel paruo uel grandi uel torto naso, si fracto pede, si mancus, si lippus, si gibbosus, si albuginem habens in oculo, si iugem scabiem, si impetiginem in corpore uel ponderosus: Cæcus quippe est, qui supernæ lucem contemplationis ignorat & c. & in hunc modum cætera expendens Beatus Gregorius probat quod si uitiosi corpore in ueteri testamento non poterant panes domino suo offerre, nec ad sacerdotij ministerium accedere, multo profecto minus debebunt ad sacrosanctum noui testamenti sacerdotium admitti qui aliqua labe mentis notati fuerint: Porro ostendit illa corporis uitia figurare crimina propter quæ aliquis ab hac sacra functione arcendus sit. Per cæcum quippe ignorans designatur nempe qui nesciat quid sibi faciendum sit. Claudus uero est qui & si competenti fretus sit scientiarum disciplina turpiter tamen uiuendo recta uitæ instituta non graditur. Nasus aut paruus grandis uel retortus eum designat qui mensuram discretionis uel non attingit uel imoderata subtilitate excedit. Fracto pede uel manu qui uiam domini minime graditur & prorsus a bonis operis exors est. Gibbosus est quem terrenæ sollicitudinis pondus deprimat. Lippus est cuius cognitionem ueritatis carnalia opera obscurant. Albuginem in oculo habet, qui arrogantia sapientiæ seu iustitiæ excecatur. Porro tales dicentes se sapientes stulti facti sunt. Iugem uero scabiem habet, cui carnis perulantia

Leuit. xxiij

Dis. xxxiij
c. hinc

Vitia sacerdotum

tantia sine cessatione dominatur. Impetiginem quoque habet in corpore quisquis auaritia uastatur in mente. Ponderosus uero est qui turpitudinem non exercet: sed tamen ab hac cogitatione continua sine moderatione grauatur in mente. Vide latius dis. xxxix. c. Huic, ubi hæc omnia facer ille doctor ad longum prosequitur ex quibus & id genus alijs commonstrature eos nō ordinandos in sacerdotes qui uarijs criminibus fuerint irretiti.

Epi. indi-
gnos ordi-
nantes pec-
cant graui-
ter.

Regū. ij

Mat. xxiiij
& xxv
Lu. xij. xvi
& xix
Ioan. x
Marci. x

Hinc non modo mortali crimini obnoxius foret hunc ordinem indigne suscipiens aut in suscepto indigne ministras, sed et epūs illum indigno conferens: Quid alioqui dominus Heli percussisset, eo q̄ filios suos hircorum & uitulorum ueteris officinæ sacrificulos non quantum oportuisset corripere. Et si Prælati qui coniuerēt in malum negligenterq̄ corrigere dignitate tanti sacerdotij gratiæ euangelicæ abutentes nulla forent culpa obnoxij. Ex indisciplinatis siquidem moribus sacerdotum sacra ludibrio exponuntur apud prophanos, quinec parum scandalizantur ex ministrorum ecclesiæ uita indecente. Et magna esset Antistitis infidelitas indignos ad ecclesiæ destructionem (quæ edificanda erat) promouentis. Nullus, p̄inde debet ad hūc apicē subuehi qui fide, charitate, iustitia, prudentia, fortitudine cæterisque animæ uirtutibus non fuerit ordinatus. Necesse quippe est eum seruum esse fidelem quē dominus constituet super familiam suam. Et bonus p̄stor debet animam suam pro ouibus ponere, & agnoscere debent sacerdotes sibi peculiari-
ter dictum. Estote igitur prudentes sicut serpentes

tes

tes. Nam & si cunctus quisq; Christianus uirtuti-
bus Theologicis simul atq; moralibus pollere de-
beat, illæ tamen in clericis & sacerdotibus ma-
gis exiguntur. Vilissimis nanque computandus
est nisi præcellat scientia & sanctitate qui est ho-
nore prestantior ut Symachus papa scripsit Lau-
rentio mediolanensi episcopo.

Detestanda itaq; uitia sunt in clericis & sa-
cerdotibus superbia, ambitio, hypocrisis, Auari-
tia, simonia & id genus crimina: quæ mala totã
ferme clerum reddunt laicis inuisum: ut pro quo-
rundã culpa omnes luant pœnas. Tolle malorum
uitia & flagitia, toti clero continuo suus stabit
honor: Quid enim in Ecclesie ministris plus displicet
plebi q̄ superbia, ambitio, auaritia, simonia,
beneficiorum pluralitas, superflue facultates, lu-
xus, scortationes, fornicationes, comestationes,
ebrietates & id genus uitia sine quibus non pos-
sunt nō placere modo cultum diuinum rite exole-
uerent. Propterea corporis castimonia & sobrietas
ad integritatem clericorum q̄q; pertinent. Ca-
stum quippe oportet esse sacerdotem ut penitus a
commertio carnali abstineat, ut in hoc obtempe-
rent uoci domini iubētis Apostolis quatenus suc-
cingerent lumbos suos. Qui propterea dominum
immo antes reliquerunt uxores suas qui eas habuis-
sent priusq; Christi discipuli fieret. Id quod testa-
tur Petrus domino dicens. Ecce nos reliquimus
omnia & sequuti sumus te, si quidem omnia re-
liquerunt non utique adheferunt uxoribus suis:
Nam si uxores non reliquissent, non utiq; omnia
reliquissent: Nec ulli unquam licuit ab origine
nascentis Ecclesie Christi, uxorem ducere, qui pri-

i. Timo. iij

De castita-
te sacerdo-
tum & ce-
libatu.

i. Timo. iij
Luca, xij
Math. xix

k iij us la-

us sacris iniciatus fuisse: Id quod Thomas uualden-
 sis efficacissime probat contra Vuiciffum in li-
 bro de sacramentis, ca. cxxix et sequenti, et in
Celibatus lib. de sacramentalibus capitulis. lxxvi. & lxxvii.
Institutio Siritius autem papa celibatum clericorum mul-
 taratione primum instituit circa annum domi-
 ni cccxc. ut patet in decretis dis. lxxxij. c. plurimos
 Cuius constitutionem Innocentius primus po-
 stmodum circa annum incarnati saluatoris. ccccviij.
 confirmauit ut patet eadem dis. c. proposuisti.
Græci non Has autem constitutiones licet ecclesia orienta-
seruant ce- lis non acceptauerit & proinde non teneatur eas
libatum dem obseruare, quicumque tamen intra ecclesiam
 occidentalem continetur, si uelit sacris initiaria
Celibatus connubio abstinere, necessum est: aut si uelit uxo-
ratio rem ducere ut tum sacris ordinibus subdiaconar-
1. Cor. vii to, diaconato & sacerdotio careat. Nec abs re
 profecto nam si Paulus docet coniuges propter
 orationes commodius faciendas ad tempus ab
 usu coniugij abstinere, haud immerito sacerdotes
 qui iugiter altari astare debent et orationibus ua-
 care, a carnali commercio abstinebunt, & ne solli-
 citi sint de rebus mundi & curent ea quæ sunt uxo-
Exodi. iiii ris ab illa omnium alienissimi erunt. Huius rei
 multa sunt exempla ueteris legis. Porro Moyses
Exodi. xix reliquit uxorem liberaturus populum Israel ex Ae-
 gypto: Qui & prohibuit filios Israel ad uxores
Leui. xxi appropinquare quando accepturi erant legem a
 domino: Et in leuitico ostenditur quod sacerdotes
 cæteris deberent arctioris continentiae esse, quan-
 doque idem Summus sacerdos non nisi uirginem du-
 cere potuit. Et qui officio sacerdotali pro uice
Lucæ i, sua fungi debuisset usque ad ministerii illius finem
 ab uxore prorsus abstinere: ut ex Euangelio Lu-

ca Beda comprobat de Zacharia: Ceterū Achil
melech denegauit Dauid & clientulis eius pa-
nem sanctificatum donec didicisset eos ab heri
& nudius tertius immunes fuisse a cōmercio car-
nali: Quæ res mihi argumento est, Sanctissimā
esse de celibatu constitutionem ut latius explica-
ui in Hamomilla mea aduersus impudentissimū
Priapistam Andream bonastayn Carlstadium
turpissimā ac foedissima de celibatu monachatu
& uirginitate absq; ulla probitatis fronte effusio-
nem ubi impias eius et aliorum cauillationes con-
tra sacerdotum cōtinentiam satis superq; elisi &
confutauī. Sufficiet autem tibi uel castitatem eli-
gere & calibatum si clericus esse uelis, aut si ma-
uis generationi castę deseruere, uxorem ducere, u-
trunq; iam iā tibi liberum est, atqui mox ubi uni
horum te deuoueris altero careas oportet: Sic e-
nim uero sancta ecclesia ordinauit ut patet in ca.
Diaconus dis. xxvij. & in ca. Presbyteris ibidē Et
amplius dis. xxviij. in ca. nullū et ca. decernimus
& in ca. Quando, & in ca. Priusq;. Et in ca. De
his, luculenter probatur neminem posse ad subdi-
aconatum aut superiorem ordinem conscendere
absq; uoto castitatis, quod re ipsa emittit ubi ali-
quem istorum ordinum susceperit, etiam si nullū
de hoc uerbum loquatur: scire quippe debet ordi-
nandus q; huiusmodi uotum castitatis ex consti-
tutionibus ecclesiæ tali ordini adeo annexum est
ut sine eo non tribuatur. Ad neutrum homo cogē-
dus ut uel matrimonium contrahat uel sacrosor-
dines suscipiat, sed quoduis horum sua sponte su-
sceperit id ei tenendum est illiusq; legibus cōstrin-
gitur. Lege itaque de hac re ca. ut clericorum

1. Reg. xxi

Error Carl
stadij

Suscipietes
ordinem sa-
crū uouent
castitatem

de uita et honestate clericorum, et totū titulū de co-
habitatione clericorum & mulierum. Et intelli-
ges quantę castitatis oporteat esse clericos.

Quam autem rationi consentaneum sit mini-
stros Ecclesie celebem & hanc quidem castissi-
mam ducere uitam a libi q̄ idem diffusius cum a-
me tum ab alijs pertractata sunt & nihilominus
hic pauca ad hoc institutum deseruientia obiter
tangam.

Plato in Timæo testis est Sacerdotes ethnio-
corum castitatē amplexos fuisse, Ita quippe ait
Sacerdotiis præditi apud Athenas separati a ce-
tero populo manebant, ne contagione aliqua eo-
rum polluerentur.

Et in ueteri lege hæc ministrorum ecclesie ca-
stitas utiq; præfigurata est. Imprimis in esu agni
pascalis nempe qui illum manducare uoluissent
tenebantur renes succingere ut sacra Exodi histo-
ria habet capite xii. At quid renes succingere est
nisi castitatis legibus constringi. Quemadmodū
Lucæ. xij & Christus aiebat: Sint lumbi uestri præcincti, Si
quidem ille qui typicum illum agnum edere uole-
bat renes cingebat, quid ni & nos quotiens uere
dei agnum quē Iohannes digito monstrabat, qui
tāquam ouis ad occisionem ducitur qui coram
tendente obmutescit comesturi sumus in sacri-
ficio altaris ab omni labe carnalis lubricitatis mū-
di simus. Huc etiam quadrant uerba in eodem
li. ca. xxix. Indues inquit tunicis lineis et cinges
baltheo Aaron et filios eius. Et amplius Leuitici
xvi. Feminalibus lineis uerenda celabit: Accinge-
tur zona lineæ. Sic b. Paulus hortat Ephesios ca.
sexto, State inquit succincti lumbos uestros in ue-
ritate

gitate. Et primę ad Timotheũ, illi. inter alias Ep̄
scopi uirtutes asserit eum necessario fore pudicũ
Et capite. v. ait illi discipulo suo Timotheo: Te
ipsum castum custodi.

Hanc autem castitatẽ obseruare tenentur, Cle
rici ministri ecclesię, subdiaconi, diaconi, Sacer
dotes et Episcopi hisq; superiores gradu uel di
gnitate Tum quia id ab ecclesia sanctissima rati
one sanctum est, tum quia sese ad hoc sua sponte
per solenne uotum constrinxerunt in huiusmodi
ordinum susceptione: qui sciebant uel saltem sci
re debebant huiusmodi uotum esse annexum ut
sine illo, nõ cõferret ut sancti essent ministri eius
qui sanctus sanctorum est & ad munditiam ac
sanctitatem per prophetam hortatur Esaię. lii.
dicens: Mundamini qui fertis uasa domini. Et rur
sus in Leuitico, Sancti estote, quoniam ego san
ctus sum. Leui. xii

Et quoniam mundissima est hostia sacerdo
tum nouę legis teste Malachia. ca primo. Vbi de
sacrificio Euangelico loquitur, cõgruum est ut &
ministri mundi sint corde & corpore. Si Paulus
uult ab actu coniugali ad tempus abstinendum 1. Cor. vii
ut commodius orationi uacent maritus atq; ux
or. Et sacerdotum continuo sit orare, semper absti
neant. Si Paulus eos uult absq; cura et sollicitu
dine esse rei uxoris intendere nequibunt. 1. Cor. vii

Bona ecclesiastica quę ministris ecclesię super
sunt a uictu et uestitu in pauperes distribuenda
sunt. quę non recte dispensarentur si sacerdotes
prohibus a legitimis licet genitis uxoribus hære
ditario quopiam iure cederent. Et multo iniqui

k v u

us foret huiusmodi in meretrices fornicarias et spurios ab eis procreatos effundere. Multa id genus incōmoda ex coniugio sequerentur quæ alibi diffusius pertractantur et sacrę constitutiones ecclesię recensent, quare prudens hæc in presentiarum missa facio.

Contra autem carnalis lubricitatis pestē plurima sunt apud probatos authores remedia, nempe ut frequentiam mulierum uites. Carnis castigatio, Oculi deuotio, Sensuum custodia, Pruarum cogitationum exclusio. Frequens literarum studium. Deuota oratio, Et multa alia apud celebriores scriptores antidota comperies quibus huic morbum mederi poteris. Quæ longum esset hic recensere.

Quod itaq; clerici caste uiuere debeant. Guisshelmus Paraldi episcopus logdunensis probat octo rationibus in summa uirtutum libr. primo parte tertia tract. tertio cap. decimotertio, & alij alibi alias habent quas prudens omitto.

De Clericorum sobrietate.

Debebam hic quoq; de Sobrietate clericorum & quantum uitare debeant crapulam & ebrietatem differere, at qui breuitati studens te remitto ad ea. Crapula, de ui. & ho. clericorum, & ca. uinolentum distinct. tricesima quinta. Vinolentum (quippe ut Hieronymus ibidem ait) sacerdotem & apostolus damnat & lex uetus prohibet, uide Leuitici decimo capitulo, & Numeri sexto.

sexto, atque beat. Paulum ad Ephesios quinto ubi inquit. Nolite inebriari uino in quo est luxuria, ac plura hic deffenda censeo, quam ex scripturis contra eadem in medium adferendum re satis perspecta.

Gravitas morum sacerdotibus necessaria.

Cæterum gravitas morum quanta debeat esse in incessu statu habitu ut nihil fiat quo alicuius offendatur aspectus beat. Augustinus in speculo clericorum docet. Et in. c. Clericus distincti. xli. identidem asseritur, & in capit. Clerici, de ui. & honest. cleri. similiter, quæ tu ipse legito. 1. Thes. iiii.

Sacerdotum habitus debet esse honestus.

Et inuenies necessum fore q̄ & in uestitu & habitu sacerdotes ita ornentur ne quem exteriori cultu offendant. Porro in. c. Clericus distincti. præfata legitur. Clericus professionem suam & habitu & incessu probet, & ideo nec uestibus, nec calciamentis decorem querat. Sicut ergo in cibis mores eorum cum quibus uiuimus obseruare monemur et de indumentis intelligendum est. Ut enim alibi dicitur. Quisquis contemptis his cum quibus uiuit lautiora sibi uel austeriora, p̄

cæteris indumenta uel alimenta quæ

rit, aut intemperans sui aut superstitiosus est.

Transco

plurima id genus

alia.

¶ Conclu

¶ Conclusio epistolæ.

Hinc facile colliges mi dulcissime germane
Sacerdotij quid tibi cōsulere queam de sacro presbyteratus
preconium ordine suscipiendo. Non possem tibi unquam suf-
Psal. cix ficiens de eius laudibus dignitatibus & excellen-
tius encomium decantare, Porro deus superbe-
nedictus omnium supremus atque summus sacer-
dos secundum ordinem Melchisedech adeo sa-
Hiere. i. cerdotes dignificavit, ut non modo sup Reges &
principes constitueret id quod testimonio Hiere-
remiæ, actum legimus: quin etiam super omnes
creaturas: Nam & si conditione homines sint, di-
gnitate tamen super omnes homines, altiores
quippe regibus, angelis sanctiores, & ut ita libe-
Mat. xxvi at loqui creatores sui creatoris. Ipsi enim uero cor-
pus Christi & sanguinem consecrant suisque ma-
Marci. iij nibus contrectāt, sumunt cæterisque fidelibus ad-
Lucæ. xxij ministrant, quod nec angelis conceditur est: Et
I. Cor. xi quemadmodum Christi para uirgo Maria paucis-
simis (nempe quinque) his uerbis. Fiat mihi secun-
Lucæ. i. dum uerbum tuum, concepit Christum in utero.
Ita et sacerdos quisque rite celebrans, uerbis con-
secrationis panem in corpus et uinum in sangui-
nem Christi transubstantiat. Quid hic come-
morem Diuinam potestatem eis supra corpus
Matth. xvi Christi mysticum seu fidelium contionem colla-
& xvij. et tam ut habeant in terris facultatem ligandi atque
Iohan. xx soluendi. Quæ uel ligata uel soluta in cælis rema-
Actor. xx neant, deo approbante quod sua autoritate legit-
Lucæ. x time fuerint executi. Hi quippe sunt quibus cura
animarum cōmissa sit. Et quibus omnes parere
dabeant. His constituit deus prouidendum de
tempora-

temporalium necessitate. Hinc penduntur sacer-
dotibus decimę oblationes primitię ac alia quę
ad corporis sustentationem necessaria sunt. Dei
sacerdotes rursus lex utriusq; testamenti diuina
simulatq; humana liberos fore censuit a princi-
pum secularium iurisdictione auiolęta manuum
iniectio. Insuper ab exactioibus pedagij et
id genus grauaminibus: quę in pręsentiarum
missa facio: quod apud sacros canones et Cęsa-
reas leges plurima comperies huic assertioni ad-
stipulantia quę hic epistolaris ratio uetat in pre-
sentiarum diffusius pertractare. Hęc autem obi-
ter tetigi quatenus agnoscas, qđ digna res sit sa-
cro sanctum sacerdotium, quod non nisi a dignis
adsumi debeat: Quando quidem in diuinis scri-
pturis eorundem dignitas et excellentia uarijs ap-
pellationibus exprimitur, ut nunc reges dicantur.
Nũc uero angeli et aliquando dij, loca scri-
pturarum sunt apertissima.

Si quidem igitur domino fidelis minister esse
uelis, qđ nõ tuo uetri seruiturus sis, sed sobrius pudi-
cus, castus et quietus, nec operam daturus ut mar-
supium infarcias, quin potius spretis temporali-
bus in concupiscendo modicus unoque competẽ-
ti beneficio contentus. Et continuo in sacris ca-
nonicis horis et diuinis officijs deo optimo maxi-
mo seruire optes: idque animo constitueris, non
modo admitto quin imo hortor ut cum omni hu-
militate iuxta ritum ecclesię per gradus ad hunc
apicem conscendas quando uocatus fueris ut
Aaron. Teque his patiaris connumerari sacer-
dotibus qui induuntur iusticia, Donec exoluat
spiritus

Matth. x.
1. Corin. ix

Zacha. ij.
Psal. ciiij.
De fo. co.
Si diligenti.
De immu-
e. nimis et
c. eosq lib.
vi. Et i glos
lpe. F. ex q
ca. ma.

Lucę. xij.
1. Corin. iij
Titum. i.

Hebr. v
Psalms. cix

Pfal. cix.

Spiritus sanctus promissum, quo pollicitus est sacerdotibus dei induere salutari, quod est æterna beatitudo, quam nobis præstare dignetur summus sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech. Christus in secula benedictus. Vale ex
Colonia ipsius ferijs Aurelij Augustini
Anno millesimo quingentesimo uigesimo nono.

FINIS.

Societatis Jesu Paderbornæ
Anno M. D. XXXII.

““